

KIRŞEHİR TİCARET VE SANAYİ ODASI

VIETNAM ÜLKE RAPORU

Derleyen

İpek KOÇYİĞİT

24.08.2016

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

1986 yılında Vietnam Komünist Partisinin uygulamaya koyduğu ve doi moi adı verilen yenileşme politikalarının yürürlüğe girmesinden sonra yabancı yatırımlara yönelik ilk yasal düzenleme 29 Aralık 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yabancı yatırımlar ile ilgili olarak daha sonra 1990, 1992, 1996 ve son olarak da 2001 yılında Vietnam'da yabancı yatırım hakkındaki kanun 01 Temmuz 2001 yılında yürürlüğe girmiştir.

Vietnam'ın 11 Ocak 2007 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne tam üye olması ile mal ve hizmet ticareti, tarifeler ve gümrük işlemleri, yatırım önlemleri (TRIMS), Fikri Mülkiyet Haklarının korunması (TRIPS) gibi birçok alanda uluslararası taahhüt altına girmiştir. Bu sayede ülkedeki ekonomik özgürlükler artmış, mal ve hizmet ihracatında, dış ticaret politika uygulamalarında ve yasal düzenlemelerde daha fazla açıklık ve şeffaflık sağlanmıştır. Bu bakımdan ülke özellikle 2007 yılından itibaren yabancı yatırımcılar için sağladığı diğer avantajlar nedeniyle daha cazip hale gelmiştir. Sonuç olarak yabancı yatırımcıların çalışma ortamının düzeltilmesi ve DTÖ üyeliği ile birlikte ülkeye gelen doğrudan yatırımların miktarında önemli bir sıçrama yaşanmıştır.

IMF verilerine göre 2009 yılında ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırım miktarı 2008 yılına göre 2 milyar dolar düşerek 7,6 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılında yeni yatırım taahhütleri (varolan yatırımlara yapılan ek yatırımlar hariç) yıllık bazda %18 düşüşle 18,6 milyar dolara gerilemiş, ancak gerçekleşen yatırım miktarı %10 artışla 11 milyar dolara yükselmiştir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı gibi DYI'lerin önemli bir kısmı taahhüt edilen süre içinde gerçekleşmemiştir. 2011 yılı ise Vietnam için DYI açısından zayıf bir sene olarak değerlendirilebilir. 2011 yılında ülkeye giren DYI 7,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise DYI 16.3 milyar dolara çıkmıştır.

Vietnam'ın canlı ekonomisi yabancı yatırımcıların dikkatini çekmektedir. Siyasi hayattaki düzen ve ucuz işgücü diğer önemli faktörlerdir. Vietnam yatırımlarını çeşitlendirmek isteyen birçok yatırımcı tarafından Çin'e alternatif olarak görülmektedir. Vietnam komşusu olan diğer Güneydoğu Asya ülkelerine göre daha az yabancı sermaye çekmektedir. Yabancı yatırımların etkileri de şu anda diğer ülkelere göre daha azdır. Yabancı yatırımların ülkede sağlaması beklenen teknoloji gelişimi henüz istenen seviyelere ulaşmamıştır. Son yıllarda yabancı sermayeli şirketlerin ülkenin toplam çıktısı içindeki payı giderek artmaktadır. Özellikle otellere, restoranlara gayrimenkullere yönelen yabancı sermaye yatırımlarıyla birlikte ülkenin güneyinde yer alan şehirlerde manzara çok çabuk değişmektedir. Arzdaki büyük artış ve buna göre zayıf kalan talep karşısında gayrimenkul fiyatlarında düşüş riski vardır. Bunun yatırımlara getirisi üzerinde olumsuz bir etkiye yol açması mümkündür.

Vietnam'a yönelen Doğrudan Yabancı Yatırımları (DYI) birçok farklı ülkeden gelmekle birlikte Asya ve Avustralasya bölgesinin ağırlığı göze çarpmaktadır. DYI taahhütleri ağırlıklı olarak gayrimenkul, inşaat, imalat, otel ve restoran sektörlerine yöneliktir.

Lisanslı Doğrudan Yabancı Yatırım Projeleri (Yatırım alanı bazında)

	Proje sayısı- 2010	Kayıtlı sermaye-2010 (milyon USD)	Proje sayısı- 2011	Kayıtlı sermaye-2011 (milyon USD)
Gayrimenkul	33	6827,9	25	869,9
Konaklama ve yiyecek/içecek	39	315,5	25	476,8
İmalat	478	5979,3	464	7788,8
Madencilik	-	-	5	98,4
İnşaat	174	1816,0	149	1296,4
Eğlence	8	62,3	9	153
Toptancılık, perakendecilik, tamirat	177	462,1	170	499,1
Elektrik, gaz, su	6	2952,6	7	2528,5
Antrepoculuk	20	315,5	19	74,9

Kaynak: General Statistics Office

Lisanslı Doğrudan Yabancı Yatırım Projeleri (Ülkeler ve bölgeler bazında)

ÜLKELER	Proje Sayısı 2011	Kayıtlı Sermaye* (milyon \$)-2011
TOPLAM	1186	15598,1
Hong Kong	53	3460.7
Japonya	227	2622.0
Singapur	113	2306.4
Güney Kore	288	1540.2
Çin	85	757.7
Tayvan	69	579.0
Britanya Virjin Adaları	21	496.8
Malezya	23	458.3
Lüksemburg	3	398.1
Hollanda	15	394.2
Birleşik Krallık	14	334.5

Finlandiya	2	302.1
ABD	48	299.9
Samoa	6	277.6
İsviçre	9	269.0
Tayland	36	212.4
Avustralya	25	188.3
Kıbrıs	2	144.3
Brunei	11	79.5
Cayman Adaları	1	69.6
Fransa	20	62.9
Almanya	14	56.3
Kanada	14	52.8
Rusya Fed.	7	38.7

*: Önceki yıllarda gerçekleşen projelerin ek sermayeleri dahil

Kaynak: General Statistics Office of Vietnam

Genel olarak değerlendirildiğinde Vietnam'ın doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından bazı avantajları ve dezavantajları vardır. En önemli avantajları; politik istikrar, ekonomik yapı, bölgedeki diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında sosyal ve ekonomik güvenliğin daha fazla olması, yüksek ekonomik büyüme hızı ve buna bağlı olarak kişilerin gelirlerindeki hızlı artış ve 85 milyonluk nüfusu ile gelişmekte olan bir pazara sahip olmasıdır. Her ne kadar ülkedeki işgücünün fazlalığı ve düşük işgücü maliyeti bazı sektörler için (tekstil ve ayakkabı) avantaj gibi görünse de yetmişmiş işgücü azlığı özellikle yüksek teknoloji sektörlerindeki yatırımlar bakımından dezavantaj yaratmaktadır. Ulaşım, taşımacılık, elektrik arzı ve kalitesi, telekomünikasyon, bankacılık ve yedek parça üretimi gibi teknik ve ekonomik altyapının yeterince gelişmemesi doğrudan yabancı yatırımlar bakımından ülkenin diğer önemli dezavantajlarıdır.

Ülkede yabancı yatırımlar konusunda yetkili olan Yabancı Yatırım Ajansı (FIA) Planlama ve Yatırım Bakanlığına (MPI) bağlı olarak çalışmaktadır. Yabancı yatırımlar konusunda Merkezi anlamda yetkili kurum MPI'dir. Ülkedeki Yabancı Yatırım Ajansı'nın görevleri ise genel olarak Vietnam'ın yabancı yatırımlar konusundaki politikalarını belirlemek, yabancı yatırımları teşvik etmek, gözetlemek ve denetlemek ve bu alanda danışmanlık hizmeti vermek olarak sayılabilir.

Vietnam yabancı yatırımlar konusunda çeşitli teşvikler vermektedir. Tercihli kurumlar vergisi oranları uygulamak, kurumlar vergisinden tamamen muafiyet veya indirim, ithalat vergisi muafiyeti, telif ücret vergisi muafiyeti, arazi kullanımı veya kiralama ücretlerinden muafiyet, yap-işlet-devret öncelikleri, vs, yabancı yatırımlar için Vietnam hükümetinin uyguladığı başlıca teşviklerdir.

Vietnam hükümeti, yatırım teşvikleri için stratejik sektörler belirlemiştir. Bunlar genellikle yüksek katma değer yaratan ve üretim için ileri teknoloji gerektiren sektörler ile yüksek istihdam yaratan sektörler ve daha çok altyapı yatırımı gerektiren sektörlerdir.

Ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcılara hükümet tarafından; yatırımların kamulaştırılmayacağı, fikri mülkiyet haklarının korunacağı, sermaye ve kar transferinde herhangi bir zorluk çıkarılmayacağı, daha sonradan yapılacak yasal düzenlemeler ile yatırımcıların zarara uğratılmayacakları veya farklı uygulamalara tabi tutulmayacakları konusunda güven artırıcı çeşitli garantiler verilmektedir.

Vietnam hükümeti her ne kadar özel sektör yatırımlarını teşvik etse de bankacılık ve finans, yayıncılık, sağlık, gayrimenkul, madencilik ve eğitim sektörlerinde yapılacak özel sektör yatırımlarında hem yerel hem de yabancı yatırımcılar için ilave şartlar istenmektedir.

Yabancı yatırım prosedürleri yatırım miktarlarına göre belirlenmektedir. Vietnam Yatırım Ajansı (FIA) verilerine yabancı yatırım miktarı 16 Milyon dolardan daha az ise yatırım lisansı alma süresi ortalama 15 işgünüdür. Yatırım miktarı daha fazla ise veya yukarıda bahsedilen ve yatırım için ilave şartlar gerektiren sektörlerle yönelik ise bu süreç 20 ila 40 gün arasında olmaktadır.

Özel Bölgeler

Vietnam hükümeti yatırımcıların daha ayrıcalıklı hizmet alabilmesi, çeşitli vergi ve gümrük tarife indirimlerinden yararlanabilmesi için bazı özel bölgeler dizayn etmiştir. Bunlar; endüstri bölgeleri, serbest ticaret bölgeleri ve yüksek teknoloji bölgeleridir.

Bu bölgelerde faaliyette bulunan yerli ve yabancı firmalar çeşitli vergi avantajları yanında ürettikleri ürünleri ihraç etmeleri durumunda hammadde ithalatı için vergi vermemektedirler. Vietnam ayrıca DTÖ anlaşması kapsamında tarife dışı engelleri de elimine etmektedir.

Vietnam da 194 tane endüstri ve serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır, 2009 yılı itibariyle bu bölgelerde faaliyette bulunan lisanslı yabancı yatırımcı sayısı 3,325 olup, toplam yatırım miktarı 39,3 milyar dolardır. Bu bölgelerde çalışan toplam işçi sayısı ise yaklaşık 1,1 milyon kişidir.

Endüstri ve Serbest ticaret bölgeleri, sağladıkları vergi ve tarife muafiyetlerinin yanı sıra, altyapı olanakları nedeniyle de yabancı yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir. Hâlihazırda bu bölgelerde gıda işleme, tekstil ve giyim gibi daha çok hafif sanayi kolları faaliyette bulunmakta olup, ağır sanayi yatırımlarının sayısı azdır.

Bu bölgelerdeki taşımacılık, dağıtım ve depolama alanlarında hizmet veren antrepolar bulunmaktadır. Ancak gümrük ve sigortacılık işlemleri için yabancı firmaların bölgesel gümrük ofislerine müracaat etmeleri gerekmektedir. Bu bölgelerdeki gümrük işlemleri ve ürünlerin teslim süresi konusunda standart bir süre olmayıp, bu işlemler bazen uzun sürebilmektedir.

İthal edilen veya ihraç amaçlı üretilen çoğu ürün bölgesel gümrük ofislerine bağlı antrepolarda depolanabilmektedir. Ancak Vietnam'a ithalatı veya ülkeden ihracatı yasak olan ürünler, Vietnam'da üretilen sahte marka veya sahte etiket taşıyan ürünler ile çevreye ve genel halk sağlığına zararlı ürünlerin bu bölgelere girmesi ya da depolanması yasaktır. Bu antrepolarda depolama yapılacak ürünler ile ilgili olarak, ürün limana gelmeden en az 24 saat

önce ilgili gümrük ofisine başvurulup depo sahipleri ile kiralama sözleşmesi yapılması gerekmektedir.

Bu antrepolarda ürün depolamak için gerekli olan evraklar; ürünleri antreposunda depolayacak olan antrepo yetkilisi ile yapılan sözleşme, antrepo kira sözleşmesi, gemi yükleme faturası, ürünlere ait menşe şahadetnamesi ve gümrük beyannamesidir.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Vietnam'da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar aşağıda belirtilen üç tip lisanstan birine sahip olmak zorundadır.

Temsilcilik Ofisi Lisansı

Temsilcilik ofisi lisansı şehirlerdeki ilgili ticaret departmanları tarafından verilmektedir. 25 Temmuz 2006 yılında yayınlanan kanun (72/2006/ND-CP) ve 28 Eylül 2006 tarihinde yayımlanan (11/2006/TT-BTM) sirkülerde ülkedeki temsilcilik ofisi açmanın şartları, bu ofislerin hak ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Bu kapsamda temsilcilik ofisi; yerel faaliyetleri için ofis kiralayabilmekte, belli sayıda uzman olmak şartıyla yerel personel çalıştırabilmektedir. Temsilcilik ofislerinin faaliyetleri, genel olarak ana firma adına pazar araştırması yapmak, pazarlama ve satış faaliyetlerini takip etmek veya gözetlemek ve ana firmanın uzun dönemli yatırım faaliyetlerini yürütmek gibi belli alanlar ile sınırlandırılmıştır.

Temsilcilik ofislerinin ticaret yapma, profesyonel danışmanlık yapma vb, gibi gelir getirici faaliyetlerde bulunması kesinlikle yasaklanmıştır.

Temsilcilik ofisi lisansı yabancı firmalara bir bölgede sadece bir ofis açmasına müsaade etmektedir. Aynı bölgede ya da diğer bölgelerde başka bir temsilcilik ofisi açmak isteyen yabancı firmaların her bir ofis için başka bir lisans başvurusu yapmaları gerekmektedir. Birden fazla temsilcilik açmak isteyen firmaların ilk lisans başvurularında kaç tane temsilcilik ofisi açmayı planladıklarını resmi makamlara bildirmeleri tavsiye edilmektedir. Daha sonra karar verilirse, yetkili makamlar ilk temsilcilik ofisinin faaliyet ve performansına ilişkin dokümanlar talep edebilmektedir.

Lisans başvurusu için ana firma ile ortaklık yapısı, şirket kuruluş sözleşmesi gibi ana firmaya bazı dokümanlar hazırlanmalı, firmanın Vietnam'daki temsilcisinin adı ve ofisin Vietnam'daki adresi belirlenmelidir. Başvuru işlemleri ortalama 15 günde sonuçlandırılmaktadır.

Şube Lisansı

Yabancı firmaların Vietnam'da şube açması ve yönetmesi Vietnam ticaret kanunu ile düzenlenmiştir. Bu lisans Vietnam'da özellikle hizmet sektöründe faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalara verilmektedir. Bu sektörler genellikle Vietnam hükümeti tarafından yakından takip edilen ve gözetlenen bankacılık, finans, sigortacılık, pazarlama ve reklâmcılık, eğitim, turizm, lojistik gibi hizmet sektörü faaliyet kollarıdır. Ayrıca bazı yabancı bütün firmalarına da şube lisansı verilmiştir. Çoğu yabancı firma Vietnam'da başlangıçta temsilcilik ofisi açmış, daha sonra şube lisansı almıştır.

Yukarıda sayılan alanlarda faaliyette bulunan ve Vietnam'da şubesi bulunan yabancı firmalara ait şubeler mal ve hizmetlerin ihracat ve ithalatı konularında bazı sınırlamalara tabidirler. Ayrıca ticari faaliyetleri ve sahip oldukları varlıkları bakımından Vietnam'da uygulanan kurumlar vergisine tabidirler.

Şube lisansı için başvurular genellikle Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bazı alanda farklı otoriteler de lisans verme konusunda yetkilidir. (bankacılık lisansı için Vietnam Merkez Bankası, yabancı hukuk büroları için Adalet Bakanlığı gibi).

Yabancı Yatırım Lisansı

Vietnam'da yatırım lisansı düzenleme yetkisi bakımından yetkili kurum Vietnam Yatırım ve Planlama Bakanlığıdır, Hanoi ve Ho Chi Minh City'de ofisleri bulunan Bakanlık, yatırım lisansı başvurularını genellikle 15-60 günlük bir surede sonuçlandırmaktadır. Son yıllarda yatırım izni verme ve lisans düzenleme konusunda yerel otoritelere de bazı sınırlar dâhilinde kısmi yetki verilmiştir. Ayrıca 'A grubu' olarak nitelendirilen ve genellikle telekomünikasyon, petrol ve doğalgaz, altın madenciliği gibi belli bazı alanlardaki projeler için Başbakanın izni gereklidir, Bu konularda Vietnam Yabancı Yatırım Ajansı Başbakanlığa danışmanlık hizmeti yapmaktadır.

Vietnam'da yatırım yapmak isteyen yabancı firmalar çeşitli araçlar kullanarak yatırım faaliyetinde bulunmaktadırlar. Bu yöntemler:

- **İş Ortaklığı (Business cooperation)**

Yabancı firmalar bu yöntem ile özellikle büyük ölçekli projelere yatırım yapabilmekte ve elde ettikleri gelirlerini kendi ülkelerine serbestçe aktarabilmektedir. Bu yöntem ile yapılan iş kontratına göre; taraflar kurulan şirketin borç ve alacaklarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmekte ayrıca elde edilen gelir de sözleşmeye göre paylaşılabilir. Yabancı yatırımcılar bu çeşit iş anlaşmalarında personel ve vergi gibi konularda daha az bağlayıcı kurala tabi olduğundan iş yapma bakımından daha bağımsız hareket edebilmektedir.

İş ortaklığı kurulabilmesi için; taraflar arasında bir kontrat imzalanarak bu kontratın yetkili otorite tarafından onaylanması gerekir, Vietnam kanunlarında iş ortaklığı sözleşmelerinin süresi 50 yıl ile sınırlandırılmıştır. Taraflar iş anlaşması süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer kişilere devredebilmektedir. Bu tür ortaklıklar genellikle Vietnamlı posta ve telekomünikasyon firmaları tarafından tercih edilmektedir.

- **Ortak Girişim (Joint Venture)**

Bu tür ortak girişimlerde yabancı firmalar Vietnam'da kurulan şirket sermayesinin en az %30'una sahip olmak zorundadır. Ortak girişim firması kurulabilmesi için yetkili otoritelerden onay alınması gerekir. Onay başvurusunda bulunmak için taraflar ortak girişim projesi için bir fizibilite çalışması yapması, kendi aralarında sözleşme imzalamaları, yasal ve finansal durumlarını gösteren ilgili belgeleri temin etmeleri ve ortak girişim firmasının kuruluş sözleşmesinin hazırlanması gerekmektedir. Bu tür firmaların isminin Vietnamca ya da Vietnamca ve İngilizce (aynı anda) olması gerekir.

Vietnam'daki yabancı sermaye ile ilgili mevcut yasaya göre; kredi kurumları, vb, bazı iş kolları dışındaki ortak girişim firmalarının sermaye tutarları ile ilgili belirlenmiş bir miktar yoktur. Bununla birlikte firmanın yasal sermayesi toplam yatırım miktarının en az %30'u kadar olmalıdır. Vietnam kanunlarına ortak girişim anlaşmalarının süresi 50 yıldır ve talep edilmesi halinde 70 yıla kadar uzatılabilmektedir. Taraflar anlaşma süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer üçüncü taraflara devredebilmektedir.

Ortak girişim firmaları, tarafların temsil edildiği bir yönetim kurulu oluşturmak ve yılda en az bir kez toplamak zorundadır. Şirketin Genel Müdürü, genel müdür yardımcıları yönetim kurulu tarafından atanmak zorundadır. Şirketin genel müdürünün ya da birinci derecede yetkili genel müdür yardımcısının Vietnam vatandaşı olması gerekmektedir.

- **Sermayesinin tamamı (%100) yabancı olan firmalar**

Mevcut yasada herhangi bir sınırlama olmaması durumunda Vietnam'da yetkili otoriteden izin almak suretiyle yatırım amaçlı ve sermayesinin tamamı yabancılara ait olan firma kurulabilmektedir. Yetkili merciiye başvurmadan önce; yatırım projesinin fizibilite çalışması yapılmalı, firmanın kuruluş amacı veya tüzüğü ile yatırımcının yasal ve finansal durumunu gösterir belgelerin hazırlanması gerekmektedir. Bu firmalar 50 yıllığına kurulabilmektedir, Firmanın yasal temsilcisi olan genel müdürünün isminin firma kuruluş sözleşmesinde belirtilmesi gerekir.

Yabancı işçi Çalışma İzni

Vietnam'da yabancı işçi çalıştırma ve oturma izni başvuru işlemleri için dosya hazırlama ve başvuru işlemi yapma yetkisi işverenin (firma ve kurumlar) sorumluluğundadır. Başvurular İşçi Savaş Malulleri ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın yerel ofislerine yapılmaktadır.

Başvuru süreci yaklaşık 15 gün sürmekte maliyeti ise yaklaşık 25 USD tutarındadır. Yabancı işçi olarak çalışabilmek için;

- En az 18 yaşında ya da daha büyük olmak,
- Fiziki olarak başvuru işe uygun olmak,
- Yüksek teknik ya da profesyonel özelliklere sahip olmak,
- Adli sicili temiz olmak,
- Bulaşıcı vb, hastalıklar ile ilgili Vietnam yasalarının istediği şartlara haiz olmak gerekmektedir,

Bu özellikleri taşıyan kişilerin iş başvuru dosyalarında;

- İşveren tarafından izin verildiğine dair başvuru dilekçesi,
- Vietnam'da işçi olmak için başvuru dilekçesi,
- Yabancı işçinin yaşadığı ülkenin yetkili mercilerinden alınan adli sicil kaydı,(işçilik başvurusunda bulunan yabancılar Vietnam'da 6 aydan fazla süre ikamet etmişler ise Vietnamlı yerel otoritelerden de sabıka kaydı almaları gerekmektedir,)
- İşçinin kendi ülkesinden aldığı sağlık raporu (işçi Vietnam'da ikamet ediyor ise Vietnam Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir)
- Yabancı İşçinin mesleği ile ilgili sertifikalar (diploma vb,)

- Ön yüzden çekilmiş 3 adet vesikalık resim bulunması gerekir,

Üç aydan daha az süre için Vietnam’da çalışacak olan kişiler, Vietnam yasalarına göre kurulan limited şirketin yönetim kurulu üyeleri, Vietnam’daki temsilcilik ofisi ya da yabancı firma şubesi temsilcisi ve Vietnam Adalet Bakanlığı’ndan faaliyette bulunmak için sertifikaya alan avukatlar ülkede çalışmak için izin almak zorunda değildirler.

Vietnam hükümeti 25 Mart 2010 tarihinde yayınladığı yeni düzenleme ile (34/2008/ND-CP) ülkede yabancı işçilerin çalışması konusunda iyileştirmeler yapmıştır.

Yeni düzenleme ile yabancı uyruklu işçilere 36 aya kadar çalışma izni verilmektedir, Ancak çalışma izninin sona ermesi, yabancı iş kontratının sona ermesi ve iş sözleşmesinin içeriğinin çalışma iznine aykırı olması durumunda bu süreye bakılmaksızın çalışma izni sona ermektedir.

Sözleşmesi sona eren işçilerin çalışma sürelerini uzatmak için Vietnam Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurmaları gerekmektedir. Yabancı işçilerin yerine istihdam etmek üzere Vietnamlı işçileri eğiten, ancak 36 aydan daha fazla zamana ihtiyaç duyulan projelerde, işverenler çalıştıracağı yabancı işçiler için 36 aydan daha uzun süre için çalışma iznine başvurabilmektedirler.

Geçici süre için (deneme amaçlı) Vietnam’a gelen yabancı işçiler en az yedi gün önceden, isim, doğum tarihi, uyruğu, pasaport numarası, işe başlama ve bitiş tarihi ve işin niteliği konusunda çalışma Bakanlığı’nın yerel departmanlarına bilgi vermek zorundadırlar.

Vietnam’da faaliyet gösteren yabancı firmaların yönetim ve uzman kadrolarında çalışan Vietnamlı personelin sayısı toplam çalışanların en az %20’si oranında olmak zorundadır.

Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Vietnam’da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), ihracat–ithalat kanunu (2005), Gümrük kanunu ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihraç ya da ithalatını yapabilir. Ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam’ın DTÖ üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni duruma göre Vietnam’da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir. Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 yılında yapılan düzenlemeye göre Vietnam’da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam’da pazarlamak isteyen ya da Vietnam’a ihraç etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. Ancak bu ortak girişim firmasının sermayesinde yabancı firmanın payı maksimum %49 olabilmektedir. 1 Ocak 2009 tarihi

itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmektedirler.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Vietnam gümrük tarifeleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır.

1. Tercihsiz tarife -Normal Ticari İlişkiler -En fazla kayırılan ülke oranları (her hangi bir ülkenin bir ülkeye uyguladığı imtiyazın başka ülkelere uygulanandan daha az olamayacağı kuralı).
2. Ortak tarife (ASEAN ülkelerinden yapılan ithalatlarda)
3. Tercihli tarife: (Vietnam'ın Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerle arasında uyguladığı tarife)
4. Genel vergi oranları (diğer ülkeler, tercihsiz tarife ve en fazla kayırılan ülkelere uygulanan oranlardan %50 daha fazla)

Vietnam'da Ulusal Meclis her bir ürün için vergi dilimleri belirler. Vietnam Maliye Bakanlığı ise bu oranların uygulanmasına ilişkin gözetim ve denetim yetkisine sahiptir.

Vietnam DTÖ Bilgi Teknolojileri Anlaşmasına imza atarak bu anlaşma kapsamındaki ürünlerin ülkeye ithalinde birçok vergiyi kaldırmıştır. Ayrıca DTÖ Kimyasal Uyumlaştırma Anlaşması kapsamında olan ürünlere ilişkin gümrük vergilerini de yüzde 80 oranında düşürmüştür.

Vietnam 2007 yılında bazı ürünler için düşürmüş olduğu vergi oranlarını 2008 yılında tekrar gözden geçirerek arttırmıştır. Söz konusu ürünler kırmızı et ürünleri, beyaz et ürünleri, otomobil ve oto yedek parçalarıdır.

Vietnam'ın DTÖ'ye üyeliğinden sonra ABD tarafından söz konusu ülkeye ihraç edilen belli başlı birçok eşyada gümrük vergilerinin oranını %15 veya daha altına çekilmiştir.

Malların ve Kişisel Eşyaların Geçici İthalı:

15 Aralık tarihli ve 154/2005/ND-CP sayılı ilgili kanununun 30, 31 ve 32 inci maddeleri uyarınca bazı eşyaların 90 gün içerisinde tekrar ihraç edilmek kaydıyla gümrüksüz olarak Vietnam'a geçici ithaline izin verilmektedir. Söz konusu eşyalar; fuar ve sergilerde sergilenen eşyalar; yabancı gemi veya hava taşıtlarının tamiri için getirilen profesyonel makine ve teçhizat, bunların parçaları ile yedek parçalarıdır.

Vietnam, Ocak 2007 yılında WTO'nun 150'nci resmi üyesi olarak Eşyanın Geçici Kabulüne İlişkin Sözleşmeyi yani Ata Karnesi sistemini tanımaya yönelik adımlar atmıştır.

Vietnam kanunları uyarınca (işadamları) şahıslar yanlarında iki adet dizüstü bilgisayardan fazla bilgisayar getirememektedirler. İşadamları gümrük görevlilerine söz konusu bilgisayarlarda hangi programların yüklü olduğunu göstermek mecburiyetinde değildirler. Bu kapsamda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Vietnam Vergi Sistemi

Dolaylı Vergiler

Vietnam'da üç tür dolaylı vergi uygulanmaktadır. Bunlar; KDV (Katma Değer Vergisi), ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) ve İthalat/İhracat vergileridir. Dolaylı vergiler, toplam bütçe gelirleri içerisinde yüzde 45'lik önemli bir paya sahiptir.

Katma değer vergisi, bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi ile beraber ikinci sırada gelmektedir. Söz konusu vergi, mallar ve hizmetler üzerinden alınmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Ülkede yüzde %5 ve %10 olmak üzere iki çeşit KDV oranı uygulanmaktadır. ÖTV ise tütün, alkol otomobil, klima, akaryakıt ürünleri, oyun kâğıtları, bahis oyunları ve bazı eğlence hizmetleri üzerinden alınmaktadır.

İthalat ve ihracat vergileri dış ticaret üzerinden alınan vergilerden olup, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında vergi gelirleri arasında önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

1999 yılında yürürlüğe giren KDV Kanunu ile vergi gelirlerinde bir artış olmuştur. 1998 yılında gelir vergisi 11.274 trilyon VND (Vietnam Dong'u) iken bu rakam 1999 yılında yüzde 52 yükselerek 17.116 trilyon VND'ye çıkmıştır. KDV Kanunu, 2003 yılında yapılan ve 2004 yılında yürürlüğe giren değişiklikle birçok ülkede uygulanan KDV sistemleriyle benzerlik taşıyor hale getirilmiştir.

Özel tüketim vergisi 1990 yılında yürürlüğe girmiş ve tüm ekonomik sektörler homojen bir biçimde uygulanmıştır. Bu vergiden tütün mamulleri ve alkollü içecekler sektörü etkilenmiştir. İlk aşamada ÖTV söz konusu ürünlerle sınırlıyken, 1995 yılında yapılan değişiklikle ithal ürünleri (ithal otomobiller ve akaryakıt) kapsayacak şekilde bir değişikliğe gidilmiştir. İlk başta %20 ila %70 arasında değişen oranlar, 1995 yılında yapılan değişiklikle %15 ila %100 oranında olacak şekilde revize edilmiştir.

1991 ile 1995 arasında ÖTV/KDV oranı yaklaşık 43/100 civarında seyretmiştir. 1998 yılında ÖTV vergisinin kapsamı yerli üretim otomobiller ve klimalar ile aynı zamanda bazı hizmet sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

2004 yılında yürürlüğe konulan vergi reformu ile KDV sisteminde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Vergi yükünün azaltılması amacıyla otomobil ve klima vergilerinde ÖTV bir miktar azaltılmıştır. Diğer mal ve hizmetlerdeki ÖTV aynı kalmış, şans oyunları da ÖTV kapsamına alınmıştır. Üretim aşamasında bazı işletmeler tarafından fiyatı düşürmek amacıyla uygulanan transfer fiyatlandırması ile başa çıkabilmek için bazı tedbirler alınmıştır.

İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu 26 Aralık 1991 de kabul edilmiş ve 1992 Mart ayında yürürlüğe girmiştir. Bu verginin hesaplanmasında ithal veya ihraç edilen eşyanın miktarı, vergi matrahı ve vergi oranı üzerinden bir hesaplama yapılmaktadır. Söz konusu verginin toplam bütçe gelirlerine oranı 1997 yılında %20.5 iken bu oran 2004 yılında %12'ye düşmüştür. Vergi gelirlerindeki bu azalış, ASEAN, AB ve ABD ile yapılan anlaşmalarda yer alan taahhütler çerçevesinde, karşılıklı olarak vergi oranlarının azaltılmasından kaynaklanmıştır.

Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi Vietnam ekonomik gelişiminde iki önemli role sahiptir. Bunlardan birincisi gelir yaratma rolüdür. Kurumlar Vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %25 ini oluşturmakta ve bu vergiyi en büyük bütçe gelir kalemlerinden biri yapmaktadır. Vietnam gümrük vergilerini DTÖ'ye katılma sürecinde düşürmeye devam ederse bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi en az KDV kadar önemli gelir kalemlerinden biri olacaktır.

Kurumlar vergisinin ikinci rolü ise ülkedeki yatırım ortamını iyileştirerek yerli ve yabancı yatırımları teşvik etmesidir. 1986 yılında piyasa odaklı (Doi Moi) ekonomik reform politikaları benimsenmesini takiben Vietnam hükümeti kamu iktisadi teşekküllerinde bir reform hareketine girişmiş ve özel sektör yatırımlarını teşvik etmiştir. Bunun sonucunda özel teşebbüslerin ülkedeki sayısı giderek artmıştır. 2000 yılında Hoi Chi Minh şehrinde borsa kurulmuş ve hemen ardından sermaye piyasası oluşturulmuştur. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları Asya'da yaşanan mali krizden sonra ekonomide iyileştirici bir rol oynamış ve ortak faaliyetlerin ekonomide birçok alana yayılmasını sağlamıştır.

Vietnam piyasa odaklı ekonomik reform hareketlerine (Doi Moi) başlamadan önce 80'li yıllar boyunca devletin gelir yapısı değişmemiştir. Devlet bütçesi bu yıllarda daha çok sosyalist ülkelerden gelen dış yardımlara bağımlıydı ve özel sektörden elde edilen vergiler yok denecek kadar önemsizdi. Bu yıllarda bütçe açıklarını kapatmak için devlet para basma yoluna gidiyordu.

Ülkede 80'li yılların vergi toplamadaki en büyük karakteristik özelliği ayrılaştırılmış vergi dilimi sistemiydi. Bu sistemde KİT'ler, özel teşebbüsler, şahıslar ve tarım sektörü birbirinden farklı vergilere tabiydi. Kurumlar vergisinin öncüsü olan kâr vergisi 80'li yıllardaki ekonomik reform politikasının bir parçası olarak uygulamaya girmiştir. Özel ve devlet sektöründe ayrı uygulamalar yeknesak hale getirilerek tarım sektörü dışındaki tüm sektörler için ortak bir kâr vergisi sistemi oluşturulmuştur. Bu vergi sistemi ekonominin gelişmesine birçok katkılar sağlamıştır. Bunlar arasında en önemlisi iş çevreleri arasında vergi adaletinin sağlanması ile vergilendirmede şeffaflığın sağlanmasıdır. 1990 yılında Genel Vergi Kurumu kurulmuş ve taşra idaresinde görevli birimler merkeze çekilmiştir. Bunun sonucunda kâr vergisinden elde edilen gelir toplam vergi gelirleri ve GSYH içerisinde düzenli bir şekilde artmıştır. Ancak, vergi toplamada yaşanan bazı sıkıntılar özellikle yeni gelir çeşitlerinin ortaya çıkması söz konusu vergi düzenlemelerinin genişletilmesi ihtiyacını doğurmuştur. (Örneğin kâr payları, temettü gelirleri, hisse senetleri ve diğer sermaye varlıklarından elde edilen gelirler.) İkinci olarak, bazı vergilerin çifte vergilendirmeye sebep olması ve son olarak da vergilerin sadece vergi kanunlarına değil, iş kanunu, akaryakıt kanunu, yabancı yatırım kanunu ve kooperatif kanunu gibi değişik kanunlara dayandırılması sayılabilir. Söz konusu kanunlarda yer alan hükümler ile vergi hukuku çelişkili hükümler içermekteydi. Bu nedenle vergi sistemi karmaşık, üst üste binmiş ve şeffaf olmayan bir yapıya bürünmüştü. Aynı zamanda Vietnam ekonomisi büyüdükçe ve diğer ülkelerle entegrasyonlara gidildikçe vergi sistemini özellikle kurumlar vergisini uluslararası normlara uygun hale getirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Yukarıda sayılan bu nedenlerden dolayı kâr vergisi kanunu yerine kurumlar vergisi kanunu 1997 yılında yayımlanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun ile aynı zamanda ekonominin tekrar ihracat merkezli bir yapıya dönüşümü ve kurumlar vergisinin ihracatı teşvik politikalarına hizmet etmesi amaçlanmıştır. Anılan Kanun 5 yıl uygulandıktan sonra 1 Ocak 2004 yılında Revize Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Vietnam son yıllarda birçok ilerlemeler kaydetmesine rağmen, bazı alanlarda daha fazla reform ihtiyacı hâsıl olmuştur. Ekonomik büyüme için yerli ve yabancı yatırımların önünde kurumlar vergisinin bir engel olmaktan çıkarılması ve uluslararası normlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Hükümet bu hedefe ulaşabilmek için uygulamada tarafsızlık ve saydamlığın sağlanması gibi konuları 2010 yılı vergi reformunun öncelikli hedefleri arasına koymuştur.

Kişisel Gelir Vergisi

Yüksek gelir sınıfından alınan bu vergi kanunu 1991 yılında pazar ekonomisine daha fazla uyum sağlanması amacıyla uygulamaya konulmuştur. Pek çok açıdan eksik ve önemsenmeyen bu kanun, 15 sene boyunca yürürlükte kaldıktan sonra ve 3 yıllık tartışmalar sonucunda 2007 Kasım ayında kaldırılarak yeni kanun yürürlüğe girmiştir. Ulusal meclis tarafından onaylanan yeni kanun 2009 yılı itibariyle yürürlüğe girmiştir. Yapılan yeni düzenlemeyle bu vergi sürdürülebilir ve istikrarlı bir bütçe gelir kalemi haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde örneğin ABD, Japonya, Fransa ve Almanya'da bu vergiden elde edilen gelir, toplam devlet gelirlerinin % 30 ya da 40'ına tekabül ederken, bu oran Tayland, Malezya ve Filipinler gibi ülkelerde % 13 ila 15 oranındadır. Yapılan yeni düzenlemeyle bile Vietnam'da bu oran yüzde 4'ler civarındadır. Ülkede bu verginin 1 milyondan az yükümlüsü bulunmaktadır. Ancak, yapılan birkaç düzeltme ve ekonomide yaşanacak gelişmelerle birlikte bu verginin ilerde devlet gelirleri arasında önemli bir paya sahip olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ekonomi ve sermaye piyasaları üzerinde bu yeni verginin etkisi görülecek olmakla birlikte, kişisel gelir vergisi gelecekteki gelir sürdürülebilirliği için önemlidir. Ayrıca bu vergi, ülkede "vergi mükellefi" konseptini oluşturacak ve hükümetin yaptığı harcamaların hesabını vermesi ile birlikte insanlar arasında toplumsal sorumluluk duygusunu teşvik edecektir.

Tarife Dışı Engeller

DTÖ üyeliğinden sonra Vietnam ithalatta tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak bakımından önemli kararlar almıştır. Bu kapsamda Vietnam ithalatta miktar kısıtlamaları yanında kota, yasak, ön izin, lisans gibi diğer tarife dışı engelleri elimine etme yolunda da önemli adımlar atmıştır. Bununla birlikte silah, mühimmat, narkotik maddeler gibi bazı ürünlerin ticareti ve ithalatı yasaktır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Vietnam Standardizasyon sistemi ürünler ile ilgili 6000'den fazla standardı içermektedir. Standartlar ile ilgili yetkili kurum Vietnam Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Standart ve Kalite Genel Müdürlüğü'dür. Ülkedeki spesifik ürünler ile ilgili standartlar bu kurumdan öğrenilebilir.

01 Ocak 2007 yılında yürürlüğe giren Standart ve Teknik Kurallar ile ilgili kanuna göre Vietnam standardizasyon sistemi ulusal (TVCN) ve yerel (TCSS) standartlar olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Ülkedeki bütün ulusal standartlar uluslararası standartlar da göz önünde bulundurularak sektör/madde bazında sınıflandırılmıştır.

Ürünlerin Kayıt Prosedürleri

Vietnam’da üretilen, ithal ya da ihraç edilen bazı ürünlerin kalite kontrol ve denetimi ile ilgili zorunlu kayıt sistemi en son 7 Mart 2006 yılında alınan bir karar ile yeniden düzenlenmiştir. Hangi ürünler ile ilgili ne tür kalite kontrol ve kayıt prosedürleri olduğu Vietnam Standart ve Kalite Departmanı’nın web sayfasından ulaşılabilir. (www.tcvn.gov.vn).

İthalat Lisansı Gerektiren Ürünler ve Onay Mercileri

ÜRÜNLER LİSANS MAKAMI

Tıbbi Cihazlar ve Ekipmanlar Sağlık Bakanlığı

Aşılar Sağlık Bakanlığı

Eczacılık Malzemeleri Sağlık Bakanlığı

Yemler Tarım Bakanlığı

Veterinerlik ürünleri Tarım Bakanlığı

İhraç için deniz ürünleri Tarım Bakanlığı

Zirai ilaçlar ve gübre Tarım Bakanlığı

Hormonal maddeler Tarım Bakanlığı

Dinamit ve ilgili ürünler Endüstri Bakanlığı

Kambiyo Rejimi

Vietnam 2005 yılında IMF ile yaptığı anlaşmaya göre; IMF izni olmadan ödemelerde ve uluslararası para transferlerine herhangi bir kısıtlamaya gitmeme, ayrımcı mali düzenlemeler ve çoklu döviz kuru uygulaması yapmama konusunda taahhütte bulunmuştur. İhracat ve ithalat ile ilgili para transferleri, borç ve krediler, net yatırım gelirleri, borç kredi faizleri, banka kredileri vb. bütün para transferleri serbestçe yapılabilmektedir.

Yabancı firmalar ve bireyler tarafından elde edilen karlar serbestçe yurtdışına çıkarılabilmekte, gelirler Vietnam Dongu olarak elde edilmişse yabancılar bu gelirleri serbestçe yabancı paraya çevirebilmektedir. Ülkede yapılacak dolaylı yatırımlar VND ile yapılmak zorundadır. Ayrıca bu alanda yapılacak para transferleri yetkili kredi kurumları aracılığı ile yapılmak zorundadır.

Genel kural olarak Vietnam içindeki tüm para transferleri VND olarak yapılmak zorundadır. Bunun bazı istisnaları vardır.

Yerli veya yabancı bir kişi Vietnam’a giriş ve çıkış esnasında üzerinde bulunan yabancı para, VND, seyahat çeki, altın tutarı 7000 USD’den fazla ise bunu gümrükte deklare etmek zorundadır. Bu miktardan fazla miktarların yurtdışına çıkarılması için yetkili bir kredi kurumundan ya da Merkez Bankasından önceden izin alınması gerekir.

Dış Ticaret

Genel Durum

1997–1998 yıllarında ortaya çıkan bölgesel finansal krizi takiben Vietnam, Asya dışına açılma ve yeni ihracat pazarları bulma gayreti içine girmiş ve büyük ölçüde başarılı olmuştur, Ülkede dış ticaret sektörü nispeten büyük bir hacme sahiptir, Gerek ihracat ve gerekse ithalat, kriz dönemleri hariç, genel olarak büyük bir artış trendindedir, 2012 yılında yaklaşık 114 milyar dolar olan ihracat 2014 yılında 150 milyar doları aşmıştır.

Vietnam'ın İhracatında Başlıca Ürünler

Vietnam'ın ihracat ettiği ürünler gerek sanayi ve gerekse tarım sektöründe çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır, Ülkenin ihracatında ilk sırayı petrol yağları almaktadır, Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır, Ülkenin ürün bazında ihracatı incelendiğinde, ihracat edilen ürünlerin büyük bir bölümünün gelenekselleşmiş olduğu ve ihracat edilen ürün çeşidi bakımından ciddi dalgalanmalar olmadığı gözlemlenmektedir,

Vietnam'ın İhracatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP		2012	2013	2014
	TOPLAM	114.529	132.033	159.521
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	13.157	21.853	23.811
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	8.398	7.375	7.020
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.491	3.413	6.134
'6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb kösele	3.245	3.639	6.110
'8542	Elektronik entegre devreler	1.955	2.176	5.674
'6404	Ayakkabı; yüzü dokuma maddelerinden, tabanı kauçuk, plastik vb	2.153	2.865	4.556
'9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	2.655	2.962	4.237
'6402	Ayakkabı; dış tabanı, yüzü kauçuk ve	1.736	1.730	3.313

	plastik diğer			
'0901	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	3.545	2.551	3.125
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	2.331	2.519	2.901
'8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	2.159	2.516	2.863
'4202	Deri ve kösele vb. Den seyahat eşyası	1.300	1.687	2.703
'6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya (örme)	1.763	2.082	2.666
'6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.118	2.441	2.546
'8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	115	130	2.410
'6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	1.823	2.056	2.240
'0306	Kabuklu hayvanlar (canlı/ taze/ soğutul./ dondurul./ kurutul./ tuzlan. vs.)	1.593	2.053	2.225
'8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kayded	101	150	2.067
'0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze/ soğutulmuş/ dondurulmuş)	2.416	2.262	1.986
'1006	Pirinç	3.678	2.926	1.835
'9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	889	971	1.755
'6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	1.225	1.423	1.664

Kaynak: ITC Trademap

Vietnam'ın İthalatında Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	2012	2013	2014
TOPLAM	113.780	132.033	178.313
'8542 Elektronik entegre devreler	7.313	10.153	8.517
'8517 Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	5.314	8.559	8.371
'2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	9.356	7.393	7.636
'0202 Sığır eti (dondurulmuş)	44	52	2.416
'6006 Diğer örme mensucat	1.308	1.675	2.379
'0306 Kabuklu hayvanlar (canlı/ taze/ soğutul./ dondurul./ kurutul./ tuzlan. vs.)	174	252	2.302
'6104 Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	4	3	2.098
'9999 Başka yerde belirtilmemiş ürünler	352	657	2.094
'7225 Alaşımli çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	729	831	1.999
'5407 Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	705	907	1.860
'6204 Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	10	13	1.808
'7208 Demir/çelik sıcak hadde yassı	2.341	2.608	1.727

	mamulleri-genişlik 600mm. Fazla			
'8471	Otomatik bilgi işlem makinaları, üniteleri	935	1.065	1.619
'9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	48	71	1.584
'8541	Diyotlar, transistörler vb. Yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	553	746	1.493
'2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	1.270	1.743	1.458
'8534	Baskı devreler	1.097	1.454	1.389
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1.394	1.675	1.291
'8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	894	984	1.291
'3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit- alkid reçineler vb (ilk şekilde)	961	1.120	1.281
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.643	1.725	1.275
'8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler, endüktörler	750	895	1.243

Kaynak: ITC Trademap

Vietnam'ın ithal ettiği ürünler içinde ilk sırayı petrol yağları (ham yağlar hariç) almaktadır, İthalatta önde gelen diğer ürünler içinde demir-çelik ürünleri, telefon cihazları ve otomotiv ve oto yedek parça yer almaktadır, İhracatta olduğu gibi, ülkenin ithal ettiği ürünler çeşit olarak istikrarlı bir yapı sergilemektedir,

Vietnam'ın İhracatında Başlıca Ülkeler (Milyon Dolar)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
Toplam	96.906	114.529	132.033	150.217
ABD	16.970	19.681	23.870	28.650
Çin	11.613	12.836	13.178	14.928
Japonya	11.092	13.065	13.544	14.675
G. Kore	4.867	5.581	6.683	7.167
Hong Kong	2.206	3.705	4.113	5.265
Almanya	3.367	4.095	4.737	5.175
B.A.E.	922	2.078	4.138	4.627
Avustralya	2.602	3.209	3.488	3.988
Malezya	2.771	4.500	4.984	3.926
Hollanda	2.148	2.476	2.936	3.762
İngiltere	2.398	3.034	3.696	3.647
Tayland	1.938	2.832	3.070	3.474
Singapur	2.149	2.368	2.691	2.942
Endonezya	2.359	2.358	2.502	2.890
İtalya	1.534	1.877	2.291	2.740
Kamboçya	2.519	2.930	2.934	2.685
İspanya	1.555	1.794	2.110	2.563
Hindistan	1.554	1.782	2.355	2.511
Fransa	1.659	2.163	2.203	2.478
Filipinler	1.535	1.871	1.732	2.310
Tayvan	1.843	2.082	2.224	2.307

Kaynak: ITC Trademap

Vietnam'ın İthalat Yaptığı Belli Başlı Ülkeler (milyon \$)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014
Toplam	106.750	113.780	132.033	147.839
Çin	24.866	29.035	36.886	43.648
G. Kore	13.176	15.535	20.678	21.728
Japonya	10.401	11.602	11.558	12.857
Tayvan	8.557	8.534	9.402	11.064
Tayland	6.384	5.792	6.283	7.053
Singapur	6.391	6.691	5.685	6.835
ABD	4.555	4.842	5.242	6.286
Malezya	3.920	3.412	4.096	4.204
Hindistan	2.346	2.160	2.879	3.111

Almanya	2.199	2.377	2.954	2.607
Endonezya	2.248	2.247	2.367	2.489
Avustralya	2.123	1.772	1.586	2.055
Brezilya	938	1.019	1.295	1.849
Arjantin	859	916	1.242	1.715
Suudi Arabistan	784	887	1.239	1.337
İtalya	999	972	1.173	1.332
Fransa	1.205	1.589	993	1.113
Hong Kong	970	970	1.049	1.037
Rusya Fed.	694	829	855	827
Laos	460	451	669	802
Filipinler	805	964	952	676

Kaynak: ITC Trademap

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Güneydoğu Asya'da Çinhindi Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin Körfezi ile çevrilidir. 3,444 km sahil şeridi olan Vietnam'ın Kamboçya ile 1,228 km, Çin ile 1,281 km ve Laos ile 2,130 km sınırı bulunmaktadır.

Ülkenin güney ve kuzey kesiminde alçak ve düz deltalar, orta kısımda dağlık araziler, kuzey ve kuzeybatıda tepelikler ve dağlar yer alır. Ülkenin güneyinde tropikal, kuzeyinde ise musonal iklim tipi hakimdir. Ülkede yıl boyunca ortalama sıcaklık 20°C civarındadır. Güney Vietnam'da yılda iki mevsim yaşanmakta olup, Kasım ve Nisan arası serin ve kuru, Mayıs ve Ekim ayları arasında ise sıcak ve yağmurlu bir iklim hakimdir. İki mevsim arasındaki sıcaklık farkı ise sadece 3°C civarındadır. Kuzey Vietnam'da ise dört ayrı mevsim yaşanmaktadır.

Vietnam'ın en büyük iki şehri Hanoi ve Ho Chi Minh City kuzeyde ve güneydeki iki büyük nehir deltasında yerleşiktir. Ülkenin siyasi başkenti olan Hanoi, kuzeyde Red River deltasında, ekonomik ve ticari başkenti olarak kabul edilen Ho Chi Minh City ise güneyde Mekong River deltasında bulunmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Vietnam'da 59 eyalet ve bu eyaletler ile aynı statüde olan 5 şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimi vardır, Bu eyaletler An Giang, Bac Giang, Bac Kan, Bac Lieu, Bac Ninh, Ba Ria-Vung Tau, Ben Tre, Binh Dinh, Binh Duong, Binh Phuoc, Binh Thuan, Ca Mau, Cao Bang, Dac Lak, Dac Nong, Dien Bien, Dong Nai, Dong Thap, Gia Lai, Ha Giang, Ha Nam, Ha Tinh, Hai Duong, Hau Giang, Hoa Binh, Hung Yen, Khanh Hoa, Kien Giang, Kon Tum, Lai Chau, Lam Dong, Lang Son, Lao Cai, Long An, Nam Dinh, Nghe An, Ninh Binh, Ninh Thuan, Phu Tho, Phu Yen, Quang Binh, Quang Nam, Quang Ngai, Quang Ninh, Quang Tri, Soc Trang, Son La, Tay Ninh, Thai Binh, Thai Nguyen, Thanh Hoa, Thua Thien-Hue, Tien Giang, Tra Vinh, Tuyen Quang, Vinh Long, Vinh Phuc ve Yen Bai'dir.

Şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimleri ise Can Tho, Da Nang, Ha Noi, Hai Phong, Ho Chi Minh City'dir, Vietnam'ın eyaletleri arasında en fazla nüfusa sahip olanı, şehir idaresi statüsünde olan Ho Chi Minh City'dir.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Vietnam Komünist Partisi'nin büyük bir ağırlığa sahip olduğu merkezi bir sistem ile yönetilmektedir. 15 Nisan 1992 yılında yürürlüğe giren Vietnam Anayasası da Komünist Parti'nin devlet yönetimindeki rolünü ve ağırlığını açıkça ortaya koymaktadır. Komünist partinin idari anlayışı yönetimin ve politikanın bütün birimlerinde tekrar uygulanmıştır. Seçimlere muhalefet etme yetkisi sadece Komünist Parti ve onun organizasyonlarına verilmiştir. Bunlar Vietnam Anayurt Cephesi çalışanlarını ve esnaf ticaret birliklerini kapsar. Komünist partinin lideri 2011'den beri Nguyen Phu Trong'dur.

Komünist Parti'nin yanı sıra, en önemli icra görevi Devlet Başkanı ve Başbakan'a verilmiştir. Devlet Başkanı Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı ve Ulusal Savunma ve Güvenlik Konseyi Başkanı olarak önemli yetkilere sahiptir, Başbakan ise hükümetin işleyişinden sorumludur.

Anayasaya göre Ulusal Meclis yasama yetkisine sahip olan tek yetkili kurumdur. 500 milletvekili olan Ulusal Meclis'e üyeler 5 yılda bir yapılan genel seçimler ile seçilmektedir. En son Mayıs 2011 tarihinde seçim yapılmıştır. Ulusal Meclis son yıllarda yasama yetkisini daha etkin bir şekilde kullanmaya başlasa da, Ulusal Meclis üzerinde Komünist Parti'nin büyük bir etkisi vardır. En son seçimde (Mayıs 2011) Ulusal Meclise giren 500 milletvekilinin 458'i Komünist Parti üyesidir. Devlet Başkanı Ulusal Meclis tarafından 5 yıllığına kendi üyeleri arasından seçilir. Bir sonraki seçimler 2016 yılında gerçekleşecektir.

Mevcut Devlet Başkanı Truong Tan Sang 25 Temmuz 2011 tarihinde seçilmiştir. Başbakan Devlet Başkanı tarafından, Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır. Başbakan yardımcılarını Başbakan tarafından yine Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır ve hem Başbakan hem de Başbakan yardımcılarını Ulusal Meclis tarafından onaylanır.

Kabine üyeleri Başbakanın önerisi ile Devlet Başkanı tarafından atanır ve Ulusal Meclis tarafından onaylanır. 27 Haziran 2006 yılından beri Başbakan olarak Nguyen Tan DUNG görev yapmaktadır.

Vietnam'da yargı görece zayıftır ve Komünist Parti'den bağımsız değildir. Ülkede sadece 3.000 avukat bulunmaktadır ve yargılama süreçleri yeterince gelişmemiştir. Ülkede idam cezası yürürlükte olup, özellikle yolsuzluk ve uyuşturucu ile ilgili suçlarda uygulanmaktadır.

Vietnam'ın en yüksek yargı mercii "Supreme People's Court of Vietnam'dır ve üyeleri Ulusal Meclis tarafından seçilmektedir. Mahkeme Başkanı Devlet Başkanı'nın önerisi ile 5 yıllığına Ulusal Meclis tarafından seçilir ve Ulusal Meclis'e karşı sorumludur. Başkan raporlarını Ulusal Meclis'e sunar.

Nüfus Özellikleri

2010 yılı itibarıyla Vietnam'ın nüfusu 87,8 milyon kişiye ulaşmıştır. 2012 yılında nüfusun 89,5 milyona ulaşması beklenmektedir. Bir önceki nüfus sayımına göre (1999) nüfus yaklaşık 11,2 milyon artmıştır. 15 yaş altı nüfus toplam nüfusun %25'ini oluşturmaktadır. 15-64 yaş gurubundaki nüfus toplam nüfusun %68,6'sını oluşturmakta olup, bu oran aynı zamanda çalışabilir işgücünü oluşturmaktadır. Son 10 yılda yıllık nüfus artış hızı %1,3 oranındadır.

Vietnam nüfus yoğunluğu bakımından Güneydoğu Asya'da Singapur ve Filipinler'den sonra 3, sırada olup, km başına ortalama 242 kişilik nüfus yoğunluğuna sahiptir. Nüfusun %73'ü kırsal kesimde yaşamaktadır ve nüfus ülkenin iki büyük pirinç üretim deltasında (Kuzeyde Kızıl Nehir, Güneyde Mekong) ve yoğunlaşmıştır.

Ülkede okuma yazma oranı oldukça yüksektir. 15 yaş ve üzeri nüfusun okuma yazma oranı %93,5 olup, kadın nüfusta bu oran %91,3, erkek nüfusta ise % 95,8'dir. Son yıllarda önemli artışlar olsa da, ülkede yüksek okul ya da üniversite eğitime sahip nüfus oldukça azdır. Ayrıca çalışabilir işgücünün yaklaşık %80'i vasıfsız kişilerden oluşmaktadır.

Vietnamda 54 ayrı etnik grup yaşamaktadır. Nüfusun %88'ini Viet ve Kihn adı verilen etnik grup oluşturmakta olup, çoğunlukla ülkenin alçak kesimlerinde yaşamaktadırlar. Diğer etnik gruplar ise (yaklaşık 5,5 milyon kişi) ülkenin yüksek ve dağlık kesiminde yerleşiktirler.

İşgücü (1000 kişi)

	2008	2009	2010	2011
Toplam İşçi Sayısı	46.460	47.744	49.049	50.352
Kamu	5.059	5.031	5.107	5.261
Özel Sektör	39.707	41.101	42.215	43.401
Yabancı Yatırım Sektörler	1.694	1.612	1.727	1.700
Sektörler				
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	24.303	24.606	24.279	24.363
Madencilik	291	292	276	279
İmalat Sanayi	5.998	6.449	6.646	6.973
Elektrik, Gaz ve Su	133	132	130	140
İnşaat	2.468	2.594	3.108	3.221
Toptan ve Perakende Sektörler, Motorlu Araçlar ve Motorsiklet Tamiri, Kişisel ve Ev Ürünleri	5.100	5.151	5.550	5.828
Otel ve Restoranlar	1.307	1.574	1.711	1.995
Taşımacılık ve Depolama	1.433	1.426	1.417	1.414
Finansal Uygulamalar	204	230	255	301
Bilişim ve İletişim	208	228	257	269
Bilimsel ve Teknolojik Aktiviteler				
Emlakçılık	52	65	101	119
Kamu Yönetimi, Savunma ve Sosyal Alanlar	1.651	1.597	1.570	1.542

Eğitim	1.493	1.584	1.673	1.731
Sağlık ve Sosyal işler	366	365	437	481

Kaynak: General Statistic Office of Vietnam

Doğal Kaynaklar ve evre

Vietnam maden ve mineraller açısından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Tespit edilen petrol rezervleri yaklaşık 4,7 milyar varil civarındadır. Vietnam'ın Red River Delta bölgesinde zengin doğal gaz ve kömür yatakları mevcut olup, bu bölgede tespit edilen doğalgaz rezervi yaklaşık olarak 185 milyar metreküp, kömür rezervi ise yaklaşık 3,8 milyar ton civarındadır. Vietnam yaklaşık 8 milyar ton işlenmemiş boksit rezervi ile dünyada nc sıradadır, Vietnam ayrıca zengin demir yataklarına sahiptir.

Vietnam'ın tarıma elverişli arazisi oldukça az (0,08 hektar/kişi) olmasına rağmen bu araziler son derece verimlidir. Bu verimli araziler sayesinde Vietnam dunyanın en çok pirinç üreten ve ihraç eden ülkelerinden biri konumundadır. Bunun yanında, kahve, kauçuk, pamuk, çay, karabiber, soya fasulyesi, şeker kamışi, fıstık, muz Vietnam'ın ürettiği diğer başlıca tarım ürünleridir. Uzun bir sahil şeridine sahip olması nedeniyle, ülkede kıyı balıkçılığı da oldukça gelişmiştir.

GENEL EKONOMİK DURUM

Vietnam, özellikle savaş sonrasında, ekonomisinde ve uluslararası sisteme entegrasyonunda önemli aşamalar kaydetmiştir. 1986 yılında Komünist Parti'nin 6. kongresinde kabul edilen ekonomik değişim (Doi Moi) politikası ile özel sektörün desteklenmesi kararı alınmış ve bu yönde politikalar geliştirilmiştir. Son yıllarda ekonomik büyüme ortalama %6-7 civarındadır. Bu oran sanayi üretiminde %13-14'tür. Vietnam dünyada en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biridir.

2012 yılında Vietnam ekonomisinde sanayinin reel GSYİH içinde payı % 40,6 olup, sanayi en büyük sektör konumundadır. Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektrlerindenidir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı %21,6 oranındadır. Vietnam'ın en önemli ihraç malları arasında kahve, pirinç ve biber gibi tarımsal ürünler bulunmaktadır. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı oldukça düşük olmasına rağmen toplam işgücünün %54' tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde çalışmaktadır. İşgücü açısından bakıldığında Vietnam bir tarım toplumu özelliği arz etmektedir. Hizmetler sektörünün reel GSYİH içindeki payı %37,7 oranındadır.

Ekonomi Politikaları

Vietnam'ın 2001 yılında ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması'na iştiraki ve 2007 yılında DT yesi olması ülkenin ekonomik ve ticari rejiminde önemli değişikliklere neden olmuştur. DT yeliği, Vietnam'ın dış ticaret sisteminin daha liberalleşmesine, dış pazarlara giriş imknlarının kolaylaşmasına ve bu sayede özellikle tekstil ve hazır giyim ihracatının artmasına neden olmuştur. Ayrıca lke doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından daha cazip hale gelmiştir. Bununla birlikte DT yeliği, fikri mülkiyet haklarının korunması,

kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesi gibi konularda yasal düzenlemeler yapma zorunluluğunu getirmiştir. DTÖ üyeliğinin, düşük döviz rezervleri nedeniyle, ülke ekonomisini dış şoklara daha açık ve fiyat dalgalanmaları bakımından daha kırılgan hale getireceği düşünülmektedir. Aynı şekilde iç piyasanın uluslararası rekabete açılması, ülkedeki KOBİ'lerin zayıf ve rekabetçi olmayan yapıları nedeniyle varlıklarını sürdürmelerinde zorluklara neden olmaktadır.

Vietnam'da devlet GSYİH'nin %37 oranında büyüklüğe sahip kamu iktisadi teşekkülleri aracılığı ile ekonomide önemli rol oynamaktadır. Kamu; enerji, telekomünikasyon, havacılık ve bankacılık gibi önemli ve hassas sektörlerde çoğunluk hisselerine sahip olmayı sürdürmektedir. Vietnam Hükümeti, devlet kuruluşlarının ve firmalarının performansını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Ayrıca, kamu iktisadi teşekküllerinin bir kısmının özelleştirilmesine çalışılmaktadır.

Vietnam'ın en önemli sıkıntısı her yıl işgücüne katılan 1,5 milyon kişiye iş yaratmaktır. Global kriz, Vietnam'ın iş yaratma kabiliyetini kısıtlamıştır.

Ekonomik Performans

Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur. 2008 yılındaki % 6,18 oranındaki büyümeye nazaran bir düşüş meydana gelmişse de, hükümetin 2009 yılı için tahmin ettiği %5'lik hedef aşılmıştır. 2010 yılında %6,8'lik bir büyüme oranı yakalanmıştır ve bu oran 2011'de %5,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında %5,9 büyürken 2015 yılında %6 büyümüştür.

2012 yılında GSYİH'nin büyüme oranı % 5,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 1999'dan beri Vietnam için en düşük büyüme oranıdır. 2013 yılının ilk yarısında büyüme oranı daha da yavaşlamış yıllık bazda %4,9 olmuştur. 2011 yılındaki spiral enflasyon dönemi tüketici beklentilerini etkilemiş ve özel tüketim artışı, 2007-2011 arasındaki yıllık %7,5'lük orandan 2012 yılında %5,1'e düşmüştür. Ayrıca belirsiz politikalar sebebiyle daha önce büyümede büyük etkisi olan doğrudan yabancı yatırımlar da düşmektedir. Vietnam Devlet Bankası para politikasını gevşetmesine rağmen, tüketicilerin ve yatırımcıların endişelerinin silinmesi için düşük ve sabit enflasyonun kalıcı olması gerekmektedir. Zayıf dış talebin de bu duruma eklenmesiyle 2013 yılındaki büyümenin %5,3 ile sınırlı kalması beklenmektedir. 2014 yılında iç ve dış ekonominin görece düzelmesiyle 2014-2017 döneminde büyüme oranının yıllık %6,5'a yükselmesi beklenmektedir.

Ücretler

Vietnam'ın en önemli yatırım avantajlarından birisi genç ve ucuz işgücüne sahip olmasıdır. Nüfusun yaklaşık %75'i 40 yaş altındadır ve okuryazar oranı oldukça yüksektir. Ülkedeki çalışabilir işgücü sayısı yıllık ortalama 1 milyon 600 bin kişi artmaktadır.

Son yıllarda artan enflasyon, ücretlerde sürekli bir artış talebini de beraberinde getirmektedir. Bu durum bazen işçi grevlerine sebep olmaktadır. Asgari ücret bölgeler arasında ve sermaye sahipliği (yerli ve yabancı) bakımından farklılıklar arz etmekte olup, hükümet 2012 yılına kadar bütün ülkede geçerli tek bir asgari ücret belirlemeyi planlamaktadır.

Ülkedeki asgari ücret uygulaması hem bölgeler hem de sermayenin sahipliği açısından farklılıklar arz etmekteydi. Ancak 5 Ekim 2011'de yürürlüğe giren yasa ile (Decree no,70/2011/ND-CP) hem yerli hem de yabancı firmalarda çalışan işçilerin maaşları eşitlenerek ortadaki farklılık giderilmiştir. Buna göre birinci bölgede istihdam edilen işçiler için belirlenen asgari ücret aylık 2,000,000 Dong, ikinci bölge için 1,780,000 Dong, üçüncü bölge için 1,550,000 Dong ve dördüncü bölge için 1,400,000 Dong olmuştur.

Para Politikaları

Vietnam'daki para politikası ekonomik büyümeyi desteklemeye yöneliktir. 2012 yılında enflasyon 2011 yılındaki %18,7'den %9.1'e düşmüştür. 2012 yılında kredi artışı Merkez Bankası hedefi olan %15-17'ye ulaşamamıştır. 2013 yılında hükümet enflasyonu %6,5'un altında tutarak, kredi artışını %12'ye çıkarıp ekonomik büyümenin artmasını hedeflemektedir. Mart ve Mayıs aylarında faiz oranlarındaki azalma kredilerde artış sağlamaya başlamasına rağmen yıllık bazda büyüme ilk 7 ayda %5'te kalmıştır.

Merkez Bankasının parasal gevşemesi sabit oranlı enflasyonla desteklenmiştir. Önümüzdeki dönemde hükümet büyümeyi desteklemek için faiz oranının düşürülmesi ve enflasyonel baskıların oluşmasını engellemek için sabit tutulması kararları arasında kalacaktır.

Maliye Politikaları

2013-2017 döneminde Vietnam'ın geniş mali açığının devam etmesi beklenmektedir. 2011 yılında açığın GSYİH'nın %2,6'sı oranında daralması kamu yatırım harcamalarında azalma ve vergi ve gümrük vergisi gelirlerinin artmasından kaynaklanmıştır. Ancak 2012 yılında devam eden yüksek altyapı ve sosyal refahı artırmaya yönelik harcamalar mali açığın GSYİH'ın %4,9'una genişlemesine neden olmuştur.

Enflasyon

2014 yılında %4,1 olan enflasyon oranı 2015 de %2,5 seviyesine gerilemiştir. Global mal fiyatlarının sabit kalması ve ekonomik büyümenin çok hızlı olmayacağı beklentileriyle 2014 yılında enflasyonun yaklaşık %6,7 olması beklenmektedir. Ekonomik genişlemenin hızlanmasıyla enflasyonda da artış beklenmektedir. Önümüzdeki dönemde maaşlardaki hızlı artış ve artan arsa fiyatları sebebi ile Vietnam'da iş yapma maliyetlerinin artması beklenmektedir.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri Mülkiyet Haklarının Korunması

Vietnam Dünya Fikri Mülkiyet Haklarını Koruma Organizasyonu (WIPO) üyesidir ve Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Korunması Hakkındaki Paris Konvansiyonunu imzalamıştır. Ayrıca Patent İşbirliği Anlaşmasını, uluslararası markaların korunması hakkındaki Madrid Anlaşmasını ve Berne Konvansiyonunu, 2007 yılında yapılan bu konudaki Roma anlaşmasını imzalamıştır. Vietnam DTÖ üyeliği kapsamında TRIP anlaşmasını taraf olmuş ve bu çerçevede TRIPS standartlarının ülkede uygulanması için gerekli yasal çerçeveyi oluşturmaya başlamıştır.

Ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili olarak temel bir yasal çerçeve ve buna bağlı olarak çeşitli kurallar olmasına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi bakımından ülke hala değişim ve gelişim aşamasındadır. Yasal düzenlemelerde önemli ilerlemeye rağmen ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması bakımından uygulamaya yönelik eksiklikler ve ihlaller yaygındır. Özellikle iç pazardaki tüketim mallarında sahte marka, etiket ve taklit ürünler oldukça yaygındır.

Vietnam'da fikri mülkiyet hak ihlalleri konusu ile ilgilenen ve bu alanda yetkili kurumlar; Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Endüstri ve Ticaret Bakanlığı Pazar Yönetim Bürosu, Halk Güvenliği Bakanlığı Ekonomi Polisi Bürosu, Maliye Bakanlığı Gümrük Ofisi ve Sivil Mahkemelerdir. Bu kurumlar arasında görev paylaşımı ya da sorumluluk açısından kesin bir ayırım yoktur. Hak ihlallerine karşı uyarı yazısı göndermek ya da mahkemelere başvurmak çok etkili bir yöntem değildir. Vietnam Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Ofisi'nden (NOIP) ilgili uyarı yazısını eklemeden sonra yazılı uyarı dikkate alınmamaktadır. Yerel mahkemelere başvurmak ise uzun zaman almakta ve maliyetli olmaktadır. Vietnam'da mahkemeler bu alandaki ihlaller ile mücadele etmek ve karar almak için ayrıntılı yasal düzenlemelere sahip değildir ve bu konuda yeterli tecrübeleri de yoktur.

Yabancı firmaların Vietnam'da fikri mülkiyet haklarını koruması için öncelikle, genel ve kapsamlı bir stratejik plan yapılmalıdır. Bu çerçevede yerel kanunlara göre gerekli kayıtlar ve başvurular öncelikli olarak yapılmalıdır. Bu konuda yerel avukatlardan ya da danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Ancak yine de hak ihlalleri ile mücadele konusunda başlangıç aşamalarında yönetsel ve polisiye tedbirler daha etkili bir yöntemdir.

Dağıtım Kanalları

Satış ve Dağıtım Kanalları

Vietnam yasalarına göre; kendi ürünlerinin yerel pazarda satış ve dağıtımını yapmak için yatırım lisansı bulunmayan yabancı firmalar, ürünlerinin satış, pazarlama ve dağıtımını ancak yerel bir distribütör ya da acente aracılığı ile yapabilmektedirler.

Vietnam'da acenteler yabancı menşeli ürünleri komisyon karşılığında satmaktadırlar. Acentelerin iç pazarda satış ve pazarlama faaliyetleri ve ürünlerin garantisi ve satış sonrası hizmetler ile ilgili sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların sınırı acente ile ana firma arasında yapılan anlaşma ile belirlenmektedir. Yapılmayan ödemeler ile ilgili sorumluluk yabancı firmaya aittir. Yabancı firmalar bazı durumlarda acente anlaşması yapmak yerine bireysel satış temsilcisi atayabilmektedir. Birçok faydasına rağmen, çoğu zaman satış temsilcisi atamak acente ile anlaşmaktan daha risklidir.

Yabancı firmalar ürünlerinin satış ve pazarlamasını distribütörler aracılığı ile de yapabilmektedir. Taraflar arasında (yabancı firma ile yerli distribütör) yapılan distribütörlük anlaşması gereği yerel temsilci ana firmadan ürünleri Vietnam'da satmak üzere satın alır. Bazı durumlarda yerel alıcılar direk ana firmadan alım yapmak istemekte bu durumlarda da distribütörler acente gibi faaliyette bulunabilmektedirler.

Vietnam'da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar sadece Vietnamlı firmalar ile değil, bu ülkede yerleşik ama yabancı sermayeli firmalar ile de çalışabilmektedirler. Bu firmalar ile çalışmak iletişim kolaylığı, mal ithalat ve ihracatı konularında tecrübeleri ve uzman kadroları nedeniyle çoğu zaman daha avantajlı olabilmektedir.

1 Ocak 2009 tarihinden itibaren DTÖ kuralları gereği Vietnam ülkede sermayesinin tamamı yabancı olan dış ticaret firmalarının kurulmasına ve ülkede faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Bu kapsamda ülkede yatırım yapan yabancı sermayeli bir firma; ithalat yapabilmekte, ithal ettiği ürünleri yabancı lisanslı distribütörler aracılığı ile iç pazarda satabilmektedir. Ancak sadece ithalat yapma hakkı olan yabancı sermayeli bir firma ithal ettiği ürünleri son tüketicilere doğrudan satamamaktadır. İlgili kurum tarafından verilen ithalat yetki belgesi sadece ürünlerin ithalatı ile ilgili olup, ürünlerin ülke içerisinde dağıtım ve pazarlaması ilişkin bir hak içermemektedir.

İthalat yapma lisansı olmayan firmalar ancak bu lisansa sahip olan ve komisyon alarak çalışan firmalar aracılığı ile ithalat yapmaktadırlar. Vietnam yasalarına göre ithalatçı; ürünleri satın alan anlamındadır. Bu nedenle yabancı firmaların yerel ithalatçılar ile çalışırken bu firmaların gümrük işlemlerini hızlıca yapabilecek kabiliyet ve beceride olmalarına dikkat etmelidirler.

Yabancı yatırımcı firma ithalatı üçüncü bir firma aracılığı ile yaparsa gümrük işlemlerini bu firma yapmaktadır. Yabancı sermayeli yatırımcı firma doğrudan ithalat yapıyorsa gümrük işlemlerini kendisi yapmak zorundadır ve çoğu zamanda bu işlemler oldukça zor olmakta ve uzun sürmektedir.

Tamamı yabancı sermayeli firmaların sayısı gittikçe artsa da yabancı firmaların çoğu ülkedeki operasyonları yerel Vietnamlı acente ya da distribütörler aracılığı ile yapmaktadırlar. Yerel acente ya da distribütör firmalara ülkedeki ticaret ve sanayi odaları kayıtları aracılığı ile ulaşabilmektedir. En büyük Ticaret Odası, Merkezi Hanoi'de olan ve ülkenin hemen her

bölgesinde şubesi olan Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Vietnam Ticareti Geliştirme Ajansı ile Ho Chi Minh City'de bulunan Yatırım ve Ticareti Geliştirme Merkezi de yabancı firmalara yerel ortak bulma konusunda yardımcı olmaktadır. Yerli firmalara ulaşmanın diğer bir yolu ise ülke de faaliyette bulunan sanayi birlikleridir. Ülkede belli başlı sanayi kollarında faaliyette bulunan firmalar kendi aralarında birlikler kurmuşlardır. Ayrıca bu alanda faaliyette bulunan ve yabancı firmalara danışmanlık yapan birçok yerel danışmanlık firması da mevcuttur.

Vietnam ham petrol, sigara, medya ürünleri vb. bazı ürünleri ithal etme yetkisini sadece bazı kamu şirketlerine vermiştir.

Yabancı yatırımcı firmaların bazı ürünlerin perakende satışını yapmaları yasaktır. Bunlar sigara, kitap, gazete ve dergi, video kayıtları, değerli metal ve taşlar, ilaç ve eczacılık malzemeleri, patlayıcı maddeler, ham ve işlenmiş petrol, pirinç ve şekerdir.

Reklam ve Promosyon

Reklâmcılık

Vietnam ülkede reklâmcılık faaliyetlerine 1990 yılından itibaren izin vermeye başlamıştır. Son 5 yılda sektör ortalama %30 oranında büyümüştür ve sektörün büyüklüğü yaklaşık 1 milyar dolar civarındadır.

Vietnam DTÖ anlaşması kapsamında yabancı firmaların bu sektörde faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Yabancı firmalar sermaye, teknolojik imkanlar, tecrübe ve yetişmiş eleman gibi avantajları sayesinde sektörde monopol haline gelmişlerdir.

Vietnam hükümeti reklâmcılık alanında sıkı düzenlemeler yapmıştır. Sadece lisanslı firmalar Vietnam'da reklâmcılık faaliyetinde bulunabilmektedirler. Sigara ve alkollü içeceklerin (alkol oranı %15'ten daha az olan içecekler hariç) reklâmı yasaktır.

Eczacılık malzemeleri, kozmetik ve parfüm gibi bazı ürünlerin reklâmı için önceden ilgili kamu kurumlarından izin alınması gerekmektedir. Ülkedeki faaliyette bulunan firmaların reklâmcılık harcamaları ile ilgili de bazı kısıtlamalar mevcuttur. Mevcut düzenlemelere göre; yerli firmaların reklâm harcamaları toplam harcamalarının %10'nundan fazla olamaz.

Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising

Franchising

Bir dağıtım ve pazarlama sistemi olan franchising Vietnam'da son zamanlarda gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1 Ocak 2009 tarihinden sonra ülkedeki perakende sektörünün yabancı yatırımcılara açılması, sektördeki büyüme eğilimini artırmıştır. Daha önceleri Vietnam hükümeti tarafından şüphe ile yaklaşılan bu sektör, özellikle ülkedeki yabancı yatırımları çekmesi, yeni teknolojiler getirmesi ve işgücüne yaptığı katkı nedeniyle son zamanlarda hükümet tarafından da önemli oranda desteklenmektedir. Sektördeki son yıllarda ortalama büyüme tahmini olarak %20 civarındadır.

Franchising sistemi ÷lkeye ilk kez 1990'lı yıllarda dünyaca ünlü fast food zincirleri olan Kentucky Fried Chicken, Dilmah, Lotteria gibi markalarla girmiştir.

31 Mart 2006 tarihli yasal düzenleme ile (No: 35/2006/ND-CP) ÷lkede franchising ile ilgili yasal altyapı oluşturulmuştur. Bu yasa da franchising sözleşmeleri için gerekli şartlar ve franchising ile ilgili yetkili kamusal kurumlar açık bir şekilde belirtilmiştir.

Hâlihazırda gıda sektöründe yaygın olan franchising sisteminin diğere sektörlerde de hızla gelişeceği tahmin edilmektedir.

TÜRKİYE –VIETNAM TİCARETİ

Türkiye – Vietnam Dış Ticaret Göstergeleri (ABD Doları, 1000)

Yıl	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2003	24.677	54.671	79.349	-29.994
2004	33.839	80.311	114.150	-46.472
2005	44.003	110.208	154.211	-66.205
2006	45.392	189.207	234.599	-143.815
2007	76.720	312.680	389.400	-235.961
2008	153.908	443.118	597.025	-289.210
2009	189.543	456.660	646.203	-267.117
2010	106.203	751.327	857.531	-645.124
2011	100.090	1.009.484	1.109.574	-909.394
2012	90.104	1.213.957	1.304.061	-1.123.853
2013	107.299	1.666.812	1.774.111	-1.559.513
2014	168.145	2.009.894	2,178.039	-1.841.750
2015	155.473	1.756.262	1.911.735	-1.600.790
2015 / (1-1)	8.981	198.890	207.872	-189.909
2016 / (1-1)	1.135	105.567	118.701	-92.432

Kaynak : TUIK

Türkiye'nin Vietnam'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin ABD Doları)

		2012	2013	2014
		IHRACATI	IHRACATI	IHRACATI
GTIP	Madde İsmi	Değer	Değer	Değer
0802	DİĞER KABUKLU MEYVELER (TAZE/KURUTULMUŞ) (KABUĞU ÇIKARILMIŞ/SOYULMUŞ)	1.372	10.086	21.624
0910	ZENCEFİL, SAFRAN, ZERDEÇAL, KEKİK, DEFNE YAPRAKLARI, KÖRİ VE DİĞER BAHARAT	10.445	11.317	14.276
0402	SÜT, KREMA (KONSANTRE EDİLMİŞ, İLAVE ŞEKER VEYA DİĞER TATLANDIRICI MADDE İÇERENLER)			11.982
5209	PAMUKLU MENSUCAT (AĞIRLIK İTİBARIYLA % 85 VEYA DAHA FAZLA PAMUK İÇEREN VE M2 AĞIRLIĞI 200 GR. I GEÇE	5.648	10.282	9.199
5515	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLERDEN DİĞER DOKUNMUŞ MENSUCAT	3.942	4.888	6.907
2506	KUVARS (TABİİ KUMLAR HARİÇ), KUVARZİT	2.507	2.450	6.669
3004	TEDAVİDE VEYA KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	3.407	4.369	6.503
0804	HURMA, İNCİR, ANANAS, AVOKADO VE GUAVA ARMUDU, MANGO VE MANGOST (TAZE/KURUTULMUŞ)	2.096	4.198	5.790
5211	PAMUKLU MENSUCAT (PAMUK ORANI < % 85 OLAN SENTETİK VEYA SUNİ LİFLERLE KARIŞTIRILMIŞ OLUP M2. AĞIRLIĞ	2.180	3.825	4.809
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN, SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	1.745	3.127	3.700
4302	DABAKLANMIŞ, APRELENMİŞ KÜRKLER	7	249	3.282
8451	DOKUMA İPLİKLERİN, MENSUCATIN YIKANMASI, TEMİZLENMESİ, KURUTULMASI, ÜTÜLENMESİ, SARILMASI, KATLANMAS	547	869	1.831
0404	PEYNİR ALTI SUYU VE TABİİ SÜT BİLEŞENLERİNDEN İBARET DİĞER ÜRÜNLER	118	732	1.772
4104	SİĞİR (BUFFALO DAHİL) VE AT CİNSİ HAYVANLARIN DABAKLANMIŞ VEYA CRUST (ARAKURUTMALI) POST VE DERİLERİ	559	8	1.758
8708	KARAYOLU TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLAR	1.493	1.401	1.697
4107	SİĞİR (BUFFALO DAHİL) VE ATLARIN DABAKLANMIŞ VE İLERİ DERECEDE HAZIRLANMIŞ POST VE DERİ VE KÖSELESİ	781	1.787	1.629

2817	ÇİNKO OKSİT VE ÇİNKO PEROKSİT	917	702	1.626
3202	DEBAGATTE KULLANILAN SENTETİK ORGANİK VE ANORGANİK MADDELER VE MÜSTAHZARLAR	1.332	1.074	1.544
5112	TARANMIŞ YÜNDEN VEYA İNCE HAYVAN KILINDAN DOKUMALAR	754	1.046	1.510
3919	PLASTİKTEN KENDİNDEN YAPIŞKAN LEVHA, PLAKA, BANDLAR, ŞERİT, FİLM, FOLYE VE DİĞER YASSI ŞEKİLLER	429	663	1.441
8462	METALLERİ DÖVME, ÇEKİÇLEME, KALIPTA DÖVME, KESME, TASLAK ÇIKARTMA, ŞATAFATLAMA, KARBÜRLERİ İŞLEMAYA MAH	222	549	1.426

Kaynak : TUIK

Türkiye'nin Vietnam'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin ABD Doları)

		2012	2013	2014
		İTHALAT	İTHALAT	İTHALAT
GTIP	Madde İsmi	Değer	Değer	Değer
8517	TELEFON CİHAZLARI, SES, GÖRÜNTÜ VEYA DİĞER BİLGİLERİ ALMAYA VEYA VERMEYE MAHSUS DİĞER CİHAZLAR	275.942	579.216	801.447
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAK. BUNLARA AİT BİRİMLER; MANYETİK VEYA OPTİK OKUYUCULAR, VERİLERİ KODA DÖNÜŞT	7.737	96.852	158.454
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	135.535	129.554	136.963
6403	DIŞ TABANI KAUÇUKTAN, PLASTİK MADDEDEN, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELEDEN VE YÜZÜ DERİ	56.410	67.382	64.456
6404	DIŞ TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELE VE YÜZÜ DOKUMAYA ELVERİŞLİ	38.691	50.528	64.266
5407	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİNDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	53.933	46.343	54.343
6802	YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ İŞLENMİŞ TAŞLAR (KAYAGAN TAŞI HARİÇ), MOZİK İÇİN KÜP ŞEKLİNDE TAŞL	6.182	31.045	46.846
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİŞ)	22.415	32.814	46.816
5206	PAMUK İPLİĞİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (AĞIRLIK İTİBARIYLA % 85 DEN AZ PAMUK İÇERENLER) (PERAKENDE SATIŞ		8.689	37.451
4001	TABİİ KAUÇUK, BALATA, GÜTA-PERKA, GUAYÜL, ÇIKIL (CHICLE) VB. TABİİ SAKIZLAR	42.022	38.626	35.815

5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	152.580	133.576	31.398
6402	DIŞ TABANI VE YÜZÜ KAUÇUK VEYA PLASTİK MADDEDEN OLAN DİĞER AYAKKABILAR	24.042	27.748	27.723
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMALI LEVHALAR VE BENZERİ LAMİNE EDİLMİŞ AĞAÇLAR	5.496	11.346	26.797
8470	HESAP, BİLGİ KAYDEDEN VE BUNLARI TEKRAR VEREN, MUHASEBE, DAMGA BASAN, BİLET BASMA VE VERME VB MAKİNA	20.659	29.839	24.523
8443	BASKI YAPMAYA MAHSUS MAKİNALAR; KOPYALAMA VE FAKS MAKİNALARI; BUNLARIN AKSAM, PARÇA VE AKSESUARLARI	19.878	26.745	24.059
5205	PAMUK İPLİĞİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARİÇ) (AĞIRLIK İTİBARIYLA PAMUK ORANI >=%85 VE PERAKENDE OLARAK SATILACA	24.785	16.807	22.902
8402	BUHAR KAZANLARI, KIZGIN SU KAZANLARI		9.498	19.333
7306	DEMİR VEYA ÇELİKTEN DİĞER İNCE VE KALIN BORULAR VE İÇİ BOŞ PROFİLLER	2.097	2.405	16.490
4202	DERİ VE KÖSELEDEN SANDIK, BAVUL, VALİZ, EVRAK ÇANTASI, SEYAHAT EŞYASI, KILIF VB.	7.339	12.461	15.034
7318	DEMİR VEYA ÇELİKTEN VIDALAR, CİVATALAR, SOMUNLAR, TIRFONLAR, PERÇİN ÇİVİLERİ, PİMLER, KAMALAR, RONDE	1.319	10.970	14.027
9401	OTURMAYA MAHSUS MOBİLYALAR VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI	11.770	11.962	13.010

Kaynak:TÜİK

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hemen her ülkede olduğu gibi Vietnam'da da yerel gelenekler ve iş yapma biçimleri ticari faaliyetleri etkilemekte, başarılı olmak isteyen yabancı işadamlarının bu gelenekleri ve iş yapma biçimlerini önceden bilmeleri ticari faaliyetlerinde onlara yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan işadamlarımızın yerel kültürel özellikleri ve özellikle iş yapış biçimleri konusunda bilgi sahibi olmaları onların bu ülke ile olan ticari faaliyetlerinde kolaylıklar sağlayacaktır.

Vietnam yerel iş kültürüne yönelik bazı özellikler aşağıda belirtilmiştir.

- Vietnamlı yerel işadamları yüz yüze görüşmeye oldukça önem vermektedirler. Ancak ilk görüşmeden sonra ilave ziyaretler, telefon vb iletişim araçları ile takip işin olumlu sonuçlanması için önem arz etmektedir. Takip edilmeyen yüz yüze ziyaretler sonucunda satış bağlantısı kurulması çok yaygın değildir. Yüz yüze görüşme yapmadan sadece teklif göndererek satış bağlantısı yapmaya çalışmak pek olumlu sonuçlar vermemektedir.

- İlk defa Vietnam'a giden iş adamları Vietnamlı işadamları ile ilk iş görüşmesinden sonra ikinci kere randevu alıp tekrar görüşmelidirler. İkinci buluşmanın dışarıda yapılması örneğin bir iş yemeği şeklinde yapılması daha faydalıdır.

- İlk tanışma aşamasında yabancı işadamlarının bilinen ve tanınan üçüncü bir kişi tarafından takdim edilmeleri Vietnamlı işadamlarını güven bakımından rahatlatacaktır. Eğer tanıtacak üçüncü bir kişi yoksa bu durumda ilk tanışma aşamasında yabancı işadamı karşı taraf ile ne için görüşmek istediğini ve maksadını açıkça anlatmalı, karşı tarafı rahatlatmalıdır.

- İş görüşmelerine başlama ve sonuçlandırma genelde ziyaretçi tarafından yapılır.

- Vietnam'da isimlerde sırasıyla soyadı, orta isim ve kişilerin verilen ismi gelmektedir. Örneğin Mr. Nguyen Anh Quang, isminde Nguyen soyadı, Anh baba adı ve Quang kişiye verilen isimdir. Kişilere hitap ederken asıl ismi ile hitap edilir.

- Yerel işadamları ile iş görüşmesi yapılırken iş görüşmesi bir yabancı dille yapılsa da yabancı iş adamının yanında bir tercüman bulundurması faydalı olacaktır. Böylece verilmek istenen mesaj net ve anlaşılır bir şekilde karşı tarafa iletilebilir. Çünkü anlayış farkından yabancı iş adamının vermek istediği mesaj yerel ortakları tarafından farklı anlaşılabilir.

- İş görüşmeleri sonunda sözlü mutabakatın mutlaka yazılı hale getirilmesi ve kayıt altına alınması gerekir.

- Yerel işadamları ile kişisel ilişki kurulurken onlarla yakından ilgilenmek, onların sıkıntıları ve zorlukları hakkında konuşmak olumlu bir imaj verecektir.

- Yerel işadamları başlangıçta işin esası ile ilgili konular ve ana müzakerelere önem vermekte ancak işin detaylarına sıra gelince ilgisiz kalmaktadırlar.

- Yerel işadamları ticaret politikaları ve ithalat düzenlemeleri ile ilgili fazla bilgi sahibi değildirler ve bu konulara başlangıçta dikkat etmemektedirler. Aynı şekilde ithalat ile ilgili yeni düzenlemeler yapıldığında bu konularda iş yaptıkları yabancı işadamlarına doğru ve zamanında bilgi verememektedirler. Bu nedenle Vietnam ile iş yapan işadamlarımızın bu konudaki yasal değişiklikleri ya da düzenlemeleri kendilerinin takip etmelerinde fayda vardır.

- Yerel işadamları aynı anda farklı iş kollarında ticari faaliyette bulunabilirler. Bu bakımdan yabancıların ilgili olduğu alana gerekli ilgi göstermeyebilirler. Örneğin gıda perakende sektöründe faaliyette bulunan bir işadamı aynı zamanda emlakçılık, araba kiralama vb. birbirleri ile bağlantılı olmayan sektörlerde faaliyette bulunabilir. Bu durumda yabancıların ortak oldukları sektör ya da faaliyet alanı daha az karlı ise diğer sektörlerle yoğunlaşıp o alanda daha az çaba gösterebilirler.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Vize Uygulamaları (Vietnam): Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri vizeden muaftır.

Vize Uygulamaları (Türkiye): Resmi pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Çalışma Saatleri

Hafta içi çalışma saatleri sabah 8:00'da başlayıp öğleden sonra 17:00'da bitmektedir. Cumartesi günleri çalışılan işyerlerinde çalışma saati 8:00'da başlamakta, 11:30'da sona ermektedir.

Kullanılan Lisan

Vietnam'ın resmi dili Vietnamcadır. Ancak son yıllarda özellikle büyük şehirlerde ve turistik bölgelerde İngilizce yaygındır.

Ulaşım

Ülke içinde en kolay ve rahat ulaşım yolu uçak ile seyahat etmektir. Ülke içinde uçuş yapan üç tane havayolu şirketi bulunmaktadır. Bunlar Vietnam Havayolları, Jetstar Pacific Havayolları ve Indochina Havayollarıdır.

Diğer yaygın ulaşım araçları demir ve karayoludur. Özellikle ülkenin iki büyük yerleşim merkezi olan Hanoi ile Ho Chi Minh City arasında express tren bulunmakta ve seyahat yaklaşık 29 saat sürmektedir. Altyapı yetersizliği nedeniyle otobüs ve tren ile seyahat çoğu zaman konforlu değildir. Bazı hatlarda güvenlik sorunu bulunmaktadır.

Büyük şehirlerde çok sayıda ticari taksi bulunmaktadır ve yoğun rekabetten dolayı ulaşım nispeten ucuzdur.

24.08.2016 tarihinde Ekonomi Bakanlığı'nın "ülke masaları" verilerinden derlenmiştir.